

Aan
H&S adviseurs
t.a.v. Dhr. P. (Peter) Smaal

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle
T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

notitie

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
M. (Mandy) Oudshoorn	15017A	concept	16 januari 2017

Betreft

Oplegnotitie Wet natuurbescherming FluviaTiel Fase 1

1. Inleiding

Ten behoeve van het project FluviaTiel zijn door Ecogroen diverse ecologische onderzoeken uitgevoerd. Het project FluviaTiel fase 1 is getoetst aan de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en het provinciaal natuurbeleid. Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt de huidige wetten die de bescherming van houtopstanden, soorten en natuurgebieden regelen (zie kader 1, bron: Ministerie van EZ 2016). Door invoering van de Wet natuurbescherming verandert de beschermde status van een aantal planten- en diersoorten en kunnen er wijzigingen optreden ten aanzien van de gebiedsbescherming. Ecogroen is gevraagd om een oplegnotitie op te stellen waarin de consequenties van de invoering van de Wet natuurbescherming worden aangegeven. We toetsen de onderdelen soort- en gebiedsbescherming (Natura 2000).

Kader 1. Wetwijziging per 1 januari 2017

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De wet vervangt de Boswet (1961), de Flora- en faunawet (1998 en 2002) en de Natuurbeschermingswet 1998 (2005). De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) blijft na 1 januari gelijk.

Per 1 januari 2017 zijn taken en verantwoordelijkheden zoveel mogelijk bij provincies neergelegd, overeenkomstig het uitgangspunt 'decentraal tenzij'. Ten aanzien van gebiedsbescherming (Natura 2000) blijft het toetsingskader in grote lijnen gelijk. De grootste veranderingen treden op bij de soortenbescherming. Zo vervalt de beschermingsstatus van een groot aantal planten en van diersoorten als Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Daarnaast krijgt een aantal bijzondere libellen, dagvlinders, planten en één vissoort (Kwabaal) juist een beschermde status in de Wet natuurbescherming. Provincies krijgen wel meer bevoegdheid bij het benoemen van beschermde soorten.

Provincie Gelderland

Het plangebied ligt in de Provincie Gelderland. Deze provincie kiest ervoor om geen extra soorten op te nemen op de lijst met beschermde soorten. Daarnaast geldt in Gelderland - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor zoogdieren en amfibieën die ook onder de huidige Flora- en faunawet vrijgesteld waren. Het gaat overigens om een voorlopige lijst met vrijgestelde soorten, omdat de verordening die deze vrijstelling regelt, nog niet is vastgesteld.

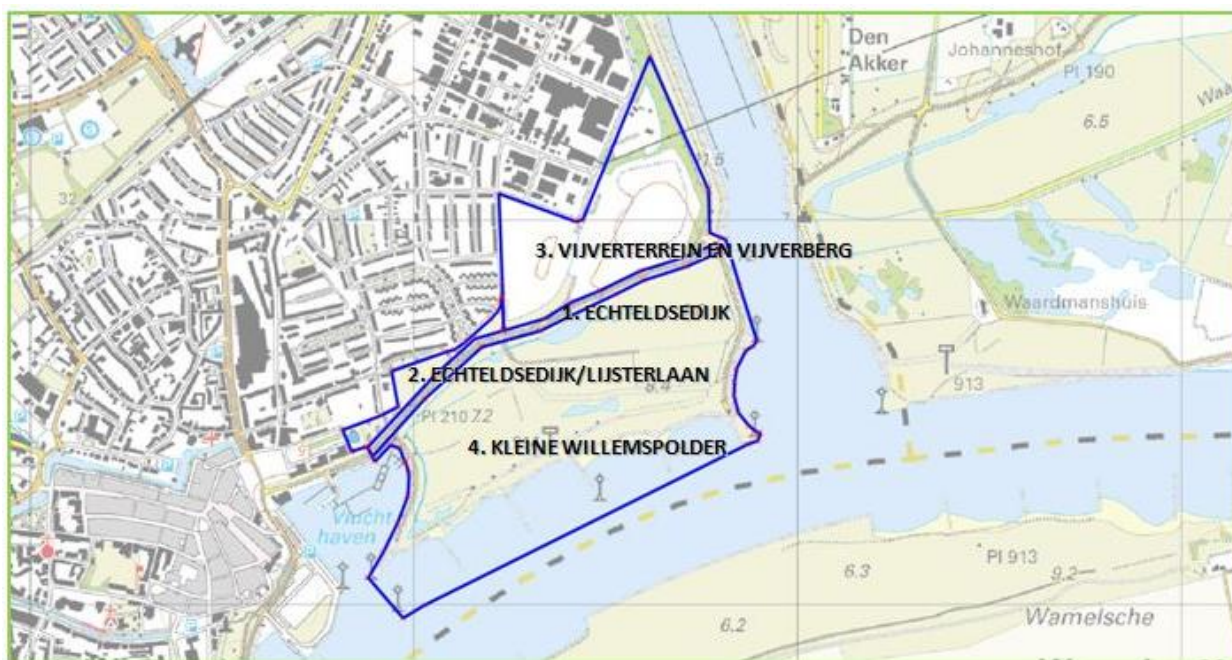
notitie

2. Leeswijzer

In deze notitie vermelden wij beknopt de situatie en voorgenomen werkzaamheden. Vervolgens beschrijven wij de aanpak van het onderzoek. We geven aan welke consequenties invoering van de Wet natuurbescherming heeft voor het onderdeel gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden). Daarnaast beschrijven wij welke veranderingen optreden ten aanzien van het onderdeel soortbescherming (voorheen Flora- en faunawet). Indien juridische vervolgstappen nodig zijn, is dit ook aangegeven.

3. Situatie

Gemeente Tiel voert in het kader van het Masterplan Gebiedsontwikkeling Haven-Kanaalzone Tiel de eerste fase van het project FluviaTiel in het zuidoosten van Tiel uit (zie figuur 1). Het betreft de realisatie van een robuuste lange termijn oplossing voor waterveiligheid. De Echteldsedijk wordt daarom ontwikkeld tot een zogenaamd waterkerend landschap. Naast waterveiligheid biedt het project de mogelijkheid om andere functies te realiseren zoals natuur en recreatie, ondermeer in de buitendijks gelegen Kleine Willemspolder. Door het project wordt de wateroverlast in de aangrenzende wijk Tiel Oost gelijktijdig verminderd. Er wordt gestart met de werkzaamheden in 2017. Mogelijk worden er ter voorbereiding enkele bomen gekapt in 2016.

Figuur 1. Deelgebieden binnen FluviaTiel (eerste fase).

4. Aanpak

Voor het plangebied en directe omgeving zijn wij nagegaan of planten- en diersoorten bekend zijn die in Wet natuurbescherming een beschermde status krijgen. Hiervoor hebben wij op 29 november 2016 de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF) geraadpleegd. Tevens zijn biotoop- en verspreidingsgegevens verzameld van te verwachten

notitie

beschermden planten- en diersoorten. De volgende literatuurbronnen zijn hiervoor gebruikt: Van Kessel & Kranenburg (2012), Floron (2011), Spitzen *et al.* (2007), Bos *et al.* (2006), Crombaghs *et al.* (2002), Douma *et al.* (2011) en NVL (2002). Recente verspreidingsgegevens zijn ook geraadpleegd op www.libellenet.nl, www.verspreidingsatlas.nl en www.vlindernet.nl.

5. Resultaten gebiedsbescherming

De buitendijks gelegen Kleine Willemspolder ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De conclusie van de effectbeoordeling ten aanzien van gebiedsbescherming verandert na invoering van de Wet natuurbescherming niet. Op basis van de Verslechteringstoets (Oudshoorn & Sietses 2015) is een vergunning Natuurbeschermingswet voor FluviaTiel Fase 1 afgegeven (d.d. 19 november 2015). Deze blijft rechtsgeldig onder de aanstaande Wet natuurbescherming.

Het meest nabij gelegen Beschermd Natuurmonument betreft Kil van Hurwenen op een afstand van ruim 10 km ten zuidwesten van het plangebied. Huidige Beschermden natuurmonumenten zijn in de Wet natuurbescherming na 1 januari 2017 niet meer beschermd.

6. Resultaten soortbescherming

Bij de beschrijving van de te beschermen soorten in deze notitie wordt de beschrijving onderverdeeld in aanwezige soorten die ook zijn beschermd na invoering van de Wet natuurbescherming (onderdeel A), nieuwe toevoegde beschermde soorten (onderdeel B) en soorten waarvan de beschermde status per 1 januari 2017 vervalt (onderdeel C).

A. Soorten met een beschermde status in de Flora- en faunawet én Wet natuurbescherming

Rivierrombout

Voor Rivierrombout blijven de conclusies uit de natuurtoets onveranderd na invoering van Wet natuurbescherming.

De zandstrandjes tussen de kribben vormen (potentieel) leefgebied voor Rivierrombout (Goutbeek 2014). Bij realisatie van de open aansluiting tussen de Waal en de nieuw te graven geul gelden voorwaarden om schade te voorkomen. Dit betreft het niet op en rond het zandstrand te werken tussen de periode half juni tot september én het werken vanaf de landzijde om de oeverzone te beschermen. De gunstige staat van instandhouding van de (lokale) populatie is zeker niet in het geding (de kwaliteit van het leefgebied neemt waarschijnlijk zelfs toe), waardoor vervolgstappen als een ontheffingsaanvraag niet aan de orde zijn. De voorwaarden dienen in een ecologisch werkprotocol vastgelegd te worden.

Rugstreeppad

Voor Rugstreeppad blijven de conclusies uit de natuurtoets onveranderd na invoering van Wet natuurbescherming.

Ondanks dat de soort niet is aangetroffen, kan deze niet uitgesloten worden (Goutbeek 2014). De soort kan zich namelijk relatief eenvoudig vestigen wanneer geschikt voortplantingsbiotoop (kleine natte laagtes) tijdens de werkzaamheden ontstaat. Wanneer werkzaamheden gedurende het voortplantingsseizoen worden uitgevoerd, dient voorkomen te worden dat geschikt (voortplantings)habitat ontstaat of kunnen (lokaal) afschermden maatregelen worden genomen. Wanneer de exacte planning van de werkzaamheden bekend is, wordt geadviseerd om te bepa-

notitie

len of en welke maatregelen getroffen dienen te worden. Dergelijke maatregelen dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Vleermuizen

Voor de soortgroep vleermuizen blijven de conclusies uit de natuurtoets onveranderd na invoering van Wet natuurbescherming.

Op dit moment zijn er in Fase 1 geen werkzaamheden op de potentieel geschikte verblijfslocaties (zie Sietses 2014) voorzien, waardoor geen schade aan vaste verblijfplaatsen van vleermuizen optreedt als gevolg van de plannen. Effecten op foerageergebied of belangrijke vliegroutes van vleermuizen worden evenmin verwacht. Indien deze bebouwing en bomen met potentiële verblijfplaatsen in een later stadium alsnog worden verwijderd, dan dient onderzocht te worden of deze locaties als verblijfplaats van vleermuizen dienen. Indien aangetroffen verblijfplaatsen worden verwijderd, dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Gelderland.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Voor vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen is nog onduidelijk op welke manier deze in de Wet natuurbescherming beschermd worden. Naar verwachting blijven de conclusies uit de natuurtoets onveranderd.

Roek

Er is een roekenkolonie met 15 nesten (situatie maart 2014) verspreid aanwezig over twee bosjes ter hoogte van de watertoren van Tiel (Goutbeek 2014). Op dit moment (Fase 1) is onduidelijk of deze bosjes met de roekenkolonie behouden blijven. Wanneer deze bosjes worden ingepast en geen verstoring plaatsvindt tijdens het broedseizoen (maart tot en met juli) treedt geen schade op aan de soort. Indien de bosjes met de roekennesten niet behouden kunnen blijven of deels gekapt dienen te worden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing dient onder de Wet natuurbescherming bij de provincie te worden aangevraagd.

Huismus en Gierzwaluw

Op dit moment (Fase 1) zijn er op deze potentieel geschikte locaties (Sietses 2014) geen werkzaamheden voorzien, waardoor geen schade aan jaarrond beschermde nesten van Huismus en Gierzwaluw te verwachten is. Ten aanzien van beide soorten is op dit moment geen vervolgtraject aan de orde. Indien deze bebouwing als gevolg van de plannen in een later stadium alsnog worden verwijderd, dan dient onderzocht te worden of deze locaties als broedplaats van Huismus en/of Gierzwaluw dienen. Indien aangetroffen verblijfplaatsen worden verwijderd, dient onder de Wet natuurbescherming een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie.

Overige broedvogels

Voor broedvogels is nog niet exact duidelijk of wijzigingen plaatsvinden in het beschermingsregime na invoering van de Wet natuurbescherming. Binnen de Wet natuurbescherming zal naar verwachting een vergelijkbaar beschermingsregime voor broedvogels gelden als onder Flora- en faunawet. Het kan zijn dat de mogelijkheden om sommige vogels op hun broedplaats te verstoren wel worden verruimd.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vo-

notitie

gels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Mol, Egel, Konijn, Haas, Tweekleurige bosspitsmuis, Dwergmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Aardmuis, Huis-spitsmuis, Kleine watersalamander, Gewone pad en Bastaardkikker

Voor deze algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën (tabel 1-soorten in de Ff-wet) treden geen veranderingen op na invoering van de Wet natuurbescherming.

Net als in de Flora- en faunawet geldt in Gelderland bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming voor bovengenoemde soorten. Vervolgstappen voor deze zoogdieren en amfibieën zijn niet aan de orde.

B. Nieuwe beschermde soorten in de Wet natuurbescherming

Sleedoornpage

Binnen het plangebied is langs het Amerdam-Rijnkanaal struweel aanwezig dat met name uit Sleedoorn bestaat. Ook langs het wandelpad door het plangebied is jong opgaand sleedoorn aanwezig (Sietses 2014). Sleedoornstruweel vormt potentieel voortplantingsbiotoop voor Sleedoornpage (thans niet beschermd in Ff-wet). Tijdens de veldbezoeken in 2014 veldbezoek is specifiek gelet op de aanwezigheid van eitjes van de soort, maar deze zijn niet aangetroffen. Daarnaast zijn ook geen waarnemingen in het plangebied en de ruime omgeving bekend (NDFF 2016, vliedernet.nl). De dichtstbijzijnde waarnemingen van de soort zijn bekend in Overlangbroek, op ruim 10 kilometer afstand (NDFF 2016). Gezien de grote afstand is vestiging van Sleedoornpage gedurende de uitvoering van de werkzaamheden niet aannemelijk. Vervolgstappen zijn voor Sleedoornpage niet aan de orde.

Overige soorten

Overige nieuwe beschermde soorten in de Wet natuurbescherming zijn gezien het biotoop en bekende verspreidingsgegevens niet aangetroffen of te verwachten in het plangebied. Negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn dan ook niet aan de orde.

C. Soorten waarvan de beschermde status in de Wet natuurbescherming vervalt

In het plangebied komen enkele planten- en vissoorten voor, die in de Flora- en faunawet zijn beschermd maar geen beschermde status meer hebben na 1 januari 2017. Het gaat om de Ffw tabel 1-soorten Zwanenbloem, Grote kaardenbol en Aardaker, de Ffw tabel 2-soorten Klein glaskruid, Rapunzelklokje, Veldsalie, Wilde marjolein en Rivierdonderpad en de Ffw tabel 3-soort Bittervoorn (Goutbeek 2014, Sietses 2014). Wettelijk gezien is het niet noodzakelijk om voor deze soorten beschermingsmaatregelen te nemen. In het kader van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb) adviseren wij om wel zorgvuldig om te gaan met deze soorten en te werken conform een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, bijvoorbeeld de Gedragscode voor Provinciale Infrastructuur (BTL Advies BV 2013) of de Gedragscode voor Waterschappen (Unie van Waterschappen 2012).

Flora

Voor de aanwezige flora Zwanenbloem, Grote kaardenbol, Aardaker, Klein glaskruid, Rapunzelklokje, Veldsalie, Wilde marjolein kan zorgvuldig gewerkt worden door de huidige groeiplaatsen te markeren en te ontzien of ruim uit te steken en naar een plek met vergelijkbare condities te verplaatsen.

notitie

Vissen

Voor Rivierdonderpad en Bittervoorn kunnen bij werkzaamheden in oppervlaktewateren maatregelen genomen worden om schade te voorkomen, bijvoorbeeld in de minst kwetsbare perioden werken en het wegvangen en overzetten van vis en zoetwatermosselen naar geschikt leefgebied waar geen werkzaamheden (meer) worden uitgevoerd.

7. Conclusies

Na inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 blijven de conclusies in de Natuurtoets FluviaTiel Fase 1 (Oudshoorn & Sietses 2015) grotendeels van toepassing. Dit geldt voor de soort(groep)en Rivierrombout, Rugstreeppad, vleermuizen, (broed)vogels en algemene amfibieën en kleine grondgebonden zoogdieren. De wettelijke bescherming van de aanwezige Zwanenbloem, Grote kaardenbol en Aardaker, Klein glaskruid, Rapunzelklokje, Veldsalie, Wilde marjolein, Rivierdonderpad en Bittervoorn komt te vervallen. Er zijn geen soorten in het plangebied aanwezig/ te verwachten die nu in de Flora- en faunawet niet beschermd zijn, maar in de Wet natuurbescherming wel een strikte beschermingsstatus krijgen.

8. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BTL Advies BV (2013). Gedragscode Provinciale Infrastructuur in het kader van de Flora- en faunawet.

Unie van Waterschappen (2012). Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012. Unie van Waterschappen.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay & I. Wynhof. (2006). De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna deel 7. Naturalis/KNNV uitgeverij/EIS, Utrecht.

Crombaghs B.H.J.M., N. van den Berg & A.B. Goutbeek (2002). Vissen in Overijssel. Verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.

Douma, M., C. Zoon & T. Bode (2011). De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Floron (2011). Nieuwe atlas van de Nederlandse flora. KNNV uitgeverij, Zeist.

Goutbeek, A.B. (2014). Ecologisch veldonderzoek Eerste Fase FluviaTiel. Beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 14095. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2002). De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna deel 4. Naturalis/KNNV uitgeverij/EIS, Utrecht.

Oudshoorn, M. & D. Sietses (2015). Verslechteringstoets FluviaTiel (fase 1). Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en Gelders Natuurnetwerk. Rapport 15-017. Ecogroen Advies bv Zwolle.

RVO (2014). Soortenstandaard Bittervoorn - Rhodeus amarus, maart 2014.

notitie

Sietses, D. (2014). Natuurtoets Eerste Fase FluviaTiel. Beoordeling in het kader van de natuurwetgeving en -beleid. Rapport 13-462. EcoGroen Advies B.V., Zwolle, 9 mei 2014.

Samsen, F. (2014). Voortoets werkzaamheden uiterwaard Tiel. Beoordeling stikstofdepositie in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Rapport 14-374. Ecogroen Advies B.V., Zwolle, 12 december 2014.

Spitzen-van der Sluijs, A.M., G.W Willink, R. Creemers, F.g.W.A. Ottburg, R.J de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W de Wild, D.J. Stornks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk (2007). Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Unie van Waterschappen (2012). Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012. Unie van Waterschappen.

Van Kessel, N & J. Kranenbarg (2012). Vissenatlas Gelderland. Ecologie en verspreiding van zoetwatervissen in Gelderland. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Internet

www.libellennet.nl

Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>).

NDFF Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 29 november 2016.

www.vlindernet.nl.